

UPPDATERAD
September 2020

KARLSTADS KOMMUN

LÄNSÖVERGRIPANDE RIKTLINJER FÖR SPECIALKOST

FÖRSKOLA GRUNDSKOLA OCH FRITIDSHEM

Typ av styrdokument

Omfattar (vem styrdokumentet gäller för)	Barn- och ungdomsförvaltningen
Beslutsdatum	2020-10-21
Beslutande instans	Barn- och ungdomsnämnden
Diarienummer	BUN/2020:727
Styrdokumentets giltighet	Tills vidare
Revidering	Klicka eller tryck här för att ange text.
Ersätter	BUN-2018-279
Dokumentansvarig	Barn- och ungdomsförvaltningen

ANVISNING

Regler inriktade på metod och tillvägagångssätt. Fokuserar på utförande av en viss åtgärd, sätter gränser och förbjuder vissa beteenden.

HANDLINGSPLAN

Visar konkret hur ett visst uppdrag ska genomföras och följas upp genom att specificera åtgärder, tidplan och ansvar.

PLAN

Utgår från politisk styrning och beskriver vad kommunen vill uppnå inom ett visst område. En plan är planerande och framtidsyttande, här beskrivs önskad förändring och utveckling i form av insatser, men utan att specificera utförande eller metod. Kan innehålla mål.

POLICY

Uttrycker ett övergripande förhållningssätt i form av principer och inriktningar. Kortfattad styrning för bedömning och agerande i olika frågor. Nära kopplad till normer och värderingar.

RIKTLINJE

Vägledning som anger ramarna för handlingsutrymme i en viss fråga. Syftar till att skapa en gemensam norm för ett önskat beteende: som en slags handbok.

VERKSAMHETSPLAN

Visar konkret hur verksamheten ska fullgöra sitt uppdrag och uppfylla målen under ett visst år utifrån givna budgetramar. Kan innehålla mål.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
INLEDNING	4
ARBETSGRUPPP	4
RIKTLINJERNA ÄR FRAMTAGNA AV FÖLJANDE ARBETSGRUPPP OCH FÖRANKRADE HOS BERÖRDA VERKSAMHETER	4
ANSÖKAN OM SPECIALKOST	4
SPECIALKOST AV MEDICINSKA SKÄL	5
SPECIALKOST AV MEDICINSKA SKÄL UTÖVER ALLERGI/FÖDOÄMNESÖVERKÄNSLIGHET	5
KOST SOM EJ KRÄVER LÄKARINTYG	5
ÖVRIG INFORMATION	6
SPECIALKOST SERVERAS INTE DÅ BARN AV NÅGOT SKÄL INTE TYCKER OM DEN MAT SOM SERVERAS. BARNET FÅR DÅ KOMPLETTERA SIN MÅLTID MED SALLADSBUFFÉ, BRÖD OCH MJÖLK	6

INLEDNING

Skollagen föreskriver att alla elever ska erbjudas näringsriktiga måltider i grundskolan som följer Livsmedelsverkets rekommendationer. I Skolverkets allmänna råd för förskolan står även att förskolan ska servera varierade och näringsriktiga måltider jämnt fördelade över dagen. Idag förekommer många olika önskemål om särskilda dieter och kosten. Det finns olika skäl till behov av specialkost; medicinska, religiösa och etiska. Det är viktigt att de barn och elever som har behov av specialkost av medicinska skäl har fått en korrekt diagnos av medicinsk personal eller att medicinska elevhälsan har gjort bedömning att medicinska skäl föreligger så att rätt livsmedel serveras.

Kommunerna i Värmlands län har tillsammans utformat denna riktlinje för specialkost för att få en likvärdighet och säkerhet i hanteringen av specialkoster inom förskolan och skolan.

En revidering av riktlinjen har gjorts med anledning av att Kost & Närings nationella rekommendationer för specialkost och anpassade måltider i förskola och skola publicerades i februari 2020.

ARBETSGRUPPP

Riktlinjerna är framtagna av följande arbetsgrupp och förankrade hos berörda verksamheter

Arbetsgrupp	Titel
Staffan Skogar Ersattes av Helena Löfwenhamn	Barnhälsovårdsöverläkare Barnhälsovårdsläkare
Anna Enström	Skolöverläkare Karlstads kommun
Lisbet Engh Ersattes av Kristina Norman	Länssamordnare medicinska elevhälsan i Värmland Länssamordnare medicinska elevhälsan i Värmland
Eva Hamnebo	Kostchef Grums kommun
Maria Källström	Kostchef Forshaga kommun
Heléne Andersson	Kostchef Karlstads kommun
Linnea Olsson	Koststrateg Karlstads kommun

ANSÖKAN OM SPECIALKOST

Vårdnadshavare gör en ansökan om specialkost på den blankett och till den enhet som respektive kommun hänvisar till. Kommunen/respektive kostenhet tar emot ansökan och ser till att den kommer ansvarig personal till del som i sin tur ser till att specialkosten levereras. I de fall där det gäller elever i skola med specialkost av medicinska skäl ska också information ges till skolsköterska. På respektive ansökningsblankett framgår rutinen för den enskilda kommunen. En ny ansökan om specialkost skall fyllas i av vårdnadshavare och lämnas in i början av höstterminen

varje läsår. Aktuellt intyg behöver bara lämnas vid förändrade behov och i samband med byte av förskola/skola. Intyg för celiaki och nötallergi gäller för hela skolgången.

När barnet inte längre har behov av specialkost eller om barnet flyttar ska detta meddelas till kostenhet/skolsköterska.

SPECIALKOST AV MEDICINSKA SKÄL

Vid ansökan av *specialkost av medicinska skäl* (till exempel allergi, celiaki/annan födoämnesöverkänslighet) ska läkarintyg från behandlande läkare bifogas. Om diagnosen är födoämnesallergi med akut reaktion, funktionsnedsättande födoämnesallergi eller multiallergi ska en egenvårdsplan från behandlande läkare finnas.

Barn/elever med luftburen födoämnesallergi eller födoämnesallergi med akut allergisk reaktion ska bedömas av läkare för ställningstagande till eventuell utredning, behandling samt diagnos. Eventuella anpassningar i måltidsmiljön genomförs enligt bedömning ovan. Det är inte motiverat att helt sluta servera ägg eller fisk i förskolan/skolrestaurangen till dem som inte har allergi.

Det är tillåtet att använda livsmedel med ”spår av...”-märkningar till barn/elever som inte anmält allergi för livsmedlet.

SPECIALKOST AV MEDICINSKA SKÄL UTÖVER ALLERGI/FÖDOÄMNESÖVERKÄNSLIGHET

Vissa barn har behov av *specialkost av medicinska skäl utöver allergi/födoämnesöverkänslighet* (till exempel neuropsykiatrisk problematik) för att de ska få tillräckligt med energi. För detta krävs en dialog mellan vårdnadshavare och barnhälsovården/medicinska elevhälsan samt kontakt med behandlande läkare/dietist. Intyg från behandlande läkare eller intyg från barnhälsovården/medicinska elevhälsan ska bifogas ansökan om specialkost. Dagar då erbjudandet via den befintliga matsedeln inte är tillräckligt sker komplettering i form av en rullande, alternativ matsedel. Vid behov ska i sista hand en helt individanpassad måltid erbjudas.

En handlingsplan ska upprättas och uppföljning med vårdnadshavare och barnhälsovården/medicinska elevhälsan i samråd med elevhälsoteamet och kostenheten bör ske en gång per termin. Rektor är ansvarig för att stöd och anpassningar genomförs så att undervisningen är tillgänglig för alla.

KOST SOM EJ KRÄVER LÄKARINTYG

Laktosintolerans är mycket ovanligt hos yngre barn. Enzymet laktas som spjälkar laktos vid matsmältningen minskar först i tonåren i vissa befolkningsgrupper. Vid laktosintolerans tolereras en viss mängd laktos. De allra flesta tål ett intag av 5 gram laktos/dag, vilket motsvarar cirka 1 dl mjölk. Vid måltider med t.ex. pannkakor, lasagne och risgrynsgröt kan barnet efter anmälan till köket om laktosreducerad kost erbjudas ett låglaktosalternativ. Vid planering av måltider kan rekommendationen om max 2 gram laktos per portion, dryck ej inräknat, användas. Laktosfri mjölk

erbjuds varje dag och måltiderna är planerade för att vara tillräckligt näringsrika utan mjölk som måltidsdryck.

Vi erbjuder vegetarisk kost alternativt kost fri från fläskkött och/eller blodprotein. Halal, kosher och vegankost erbjuds inte istället rekommenderas vegetarisk kost. Med vegetarisk kost avses lakto-ovo vegetarisk kost, det vill säga kan innehålla mjölk och ägg. I skolrestaurangen erbjuds alltid minst en lakto-ovo vegetarisk rätt varje dag som alla elever erbjuds att ta av.

ÖVRIG INFORMATION

Kost enligt ovan förutsätter att barnet följer samma diet i hemmet och att vårdnadshavare godkännt kosten genom att skriva under blanketten ”Ansökan om specialkost”.

Specialkost serveras inte då barn av något skäl inte tycker om den mat som serveras. Barnet får då komplettera sin måltid med salladsbuffé, bröd och mjölk.

Om en elev under en tvåveckorsperiod inte gjort anspråk på sin specialkost meddelas medicinska elevhälsan som kontaktar vårdnadshavare för uppföljning av elevens behov och behov av fortsatt specialkost.

För stöd i övriga frågor gällande specialkost kan Kost & Närings nationella rekommendationer för specialkost och anpassade måltider i förskola och skola användas.

KARLSTADS KOMMUN

Karlstads kommun, Klicka eller tryck här för att ange text., 651 84 Karlstad.
Tel: 054-540 00 00. E-post: karlstadskommun@karlstad.se. Webbplats: karlstad.se.